

De Stemming van 7 december 2014

Zowel PvdA als VVD zakken nog verder weg. Stonden die twee partijen twee maanden geleden nog op 41 zetels samen, nu zijn het er 31. Dat is echter nog geen evenaring van het dieptepunt dat deze twee partijen samen haalden. Dat was in september 2013 met 29 zetels, vlak voordat D66, ChristenUnie en SGP de twee regeringspartijen gingen steunen. Groen Links is langzamerhand weer in de buurt van de score van 2010. 9 zetels is de hoogste score in bijna 3 jaar.

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	TK2012	30-11 2014	7-12 2014	Versch. vorige week	Versch. TK2012
VVD	41	21	20	-1	-21
PvdA	38	12	11	-1	-27
PVV	15	28	28		13
SP	15	16	17	1	2
CDA	13	24	24		11
D66	12	23	23		11
ChristenUnie	5	6	6		1
GroenLinks	4	8	9	1	5
SGP	3	4	4		1
Partij voor de Dieren	2	5	5		3
50PLUS	2	2	2		
PiratenPartij		1	1		1
Totaal	150	150	150		
VVD+PvdA	79	33	31	-2	-48
VVD+CDA+D66	66	68	67	-1	1
VVD+PvdA+D66+ChristenUnie+ SGP	99	66	64	-2	-35

Het vertrouwen in Samsom staat deze week op het laagste punt sinds hij aangetreden is. Het is interessant om te zien hoe het verloop van het vertrouwen in hem zich heeft ontwikkeld sinds de verkiezingen en de score van de PvdA

Bij de jaarwisseling van 2012-2013 scoorde Samsom nog het hoogst van alle fractievoorzitters, terwijl de PvdA al 11 zetels was kwijtgeraakt en ook het vertrouwen in Rutte al fors was gedaald. De eerste helft van 2013 was de periode waarin hij zijn grootste val maakt. Het begon eerst toen de ouderen zich massaal van de regeringspartijen afkeerden (en 50PLUS naar 18 zetels steeg in maart 2013). In de zomer van 2013 (bij de onderhandelingen over de begroting voor het jaar 2014) ging de PvdA en Samsom verder onderuit.

Hoewel de PvdA al eerder op het huidige niveau stond (10 a 11) scoorde Samsom niet eerder 3,5 onder alle kiezers en 4,4 onder de PvdA-kiezers. Daarmee staat Samsom van alle fractievoorzitters van de partijen, die in 2012 in de Kamer zijn gekozen, op de een na onderste plaats. Alleen de fractievoorzitter van 50PLUS scoort lager.

Positie PvdA en vertrouwen in Samsom

	Zetels PvdA	Vertrouwen in Samsom	
		Allen	PvdA- kiezers
sep-12	38	6,1	7,9
dec-12	27	5,6	7,5
mrt-13	18	4,5	5,5
aug-13	13	3,9	5,0
jun-14	13	3,8	5,0
aug-14	15	3,9	4,8
dec-14	11	3,5	4,4

In de afgelopen week is er veel discussie geweest over de positie van Samsom, mede naar aanleiding van een groot artikel in De Telegraaf. Interessant daarbij is dat in die discussie daarna ook door sommigen is gesteld dat er teveel aandacht aan de peilingen wordt besteed. Aan die discussie zou ik het volgende willen toevoegen.

De scores van politieke leiders en van een politieke partij lopen niet altijd volledig synchroon. Dat de PvdA tijdens de verkiezingen van 2012 het zo veel beter deed dan in de peilingen de maanden ervoor was volledig te danken aan de campagne van Samsom. Zelfs toen de PvdA al wegzakte kort na de start van de regering, hield Samsom zijn sterke positie nog behoorlijk vast.

De keuzes die er gemaakt zijn door de regering, gesteund door de PvdA en die gedurende 2013 steeds duidelijker werden, veroorzaakte een diepe electorale val van de PvdA en van het vertrouwen in Samsom in dat jaar. Dat heeft niets met de persoonlijkheid of inzet van Samsom te maken, maar alles met de keuzes die de PvdA gemaakt heeft en maakt, terwijl het samen met de VVD in de regering zit.

Die landelijke electorale positie van de PvdA eind 2013 zien we terug bij de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen en de Europese Parlementsverkiezingen van 2014. Met een score rond 10% haalde de PvdA de slechtste scores ooit bij die verkiezingen. Daarbij dient nog aangetekend te worden dat als de PvdA niet kort voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 het kabinet had laten vallen, de PvdA een uitslag gehaald zou hebben van circa 10%.

Keer op keer kan vastgesteld worden dat als de PvdA in de regering zit, maar niet de premier levert (zoals in 1981 - Den Uyl, 1989 - Kok, 2006 - Bos en 2012 - Samsom) de PvdA het electoraal slecht tot zeer slecht doet. Dat hangt samen met het feit dat die regeringen nogal wat maatregelen namen, waar de PvdA als ze in de oppositie hadden gezeten, tegen zou hebben gestemd.

Een interessante vraag hierbij is, gezien de ervaringen met die vorige kabinetten, of de positie van Samsom net zo slecht geweest zou zijn als hij als vice-premier het kabinet zou ingegaan zijn en de dan aangetreden fractievoorzitter met name de gramschap van de PvdA-kiezers had mogen ervaren. De relatief positieve scores van de PvdA-bewindslieden geven een indicatie dat vice-premier Samsom er nu electoraal beter voor had gestaan als fractievoorzitter Samsom.

Nu staat de politieke leider van de PvdA in zijn rol als fractievoorzitter steeds in het schootsveld van alle discussies rondom keuzes van de regering en de positie van de PvdA daarbij. Terwijl als hij in het kabinet had gezeten hij veel minder in dat schootsveld had gestaan (zoals het geval was met Bos in het kabinet Balkenende).

Ruim drie maanden voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten (en de Eerste Kamer) is er geen enkele aanleiding om te veronderstellen dat de PvdA het bij die verkiezingen echt beter zal doen dan bij de twee verkiezingen in 2014. Of dat de positie van Samsom duidelijk zal verbeteren. Ik vraag me zelfs af mocht de PvdA, net zoals in februari 2012, de stekker uit het stopcontact trekken van dit kabinet, het electorale resultaat van de PvdA dan echt zal verbeteren.

Ook de positie van de regering is trouwens na de opleving in augustus in relatie tot het neerschieten van vlucht MH17 weer duidelijk weggezakt. Het vertrouwen in de regering is met 4,0 een half lager dan in augustus. Ook denkt nu nog maar een derde dat de regering de rit uitzit. Bij de PvdA-kiezers uit 2012 hoopt nog maar 41% dat dit kabinet de rit uitzit.

Vertrouwen in de regering

uitgedrukt in rapportcijfer tussen 1 en 10	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	50PLUS
aug-13	3,8	1,7	4,5	4,8	5,0	3,9	2,1	3,0
jun-14	4,2	1,9	5,3	4,0	5,9	4,1	2,0	3,4
aug-14	4,5	2,4	5,6	5,1	5,8	4,7	2,9	4,2
dec-14	4,0	1,7	4,8	4,5	5,4	4,3	2,2	3,1

Hoopt dat de regering de rit uitzit

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	50PLUS
aug-13	33%	2%	47%	30%	53%	42%	6%	14%
jun-14	39%	3%	63%	37%	72%	39%	5%	24%
aug-14	46%	9%	65%	48%	67%	50%	22%	31%
dec-14	35%	6%	49%	36%	58%	41%	5%	22%

Denkt dat de regering de rit uitzit

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	50PLUS
aug-13	25%	7%	35%	25%	33%	37%	7%	13%
jun-14	37%	15%	54%	30%	58%	39%	26%	19%
aug-14	42%	23%	54%	39%	58%	55%	25%	23%
dec-14	34%	14%	43%	28%	49%	46%	18%	17%